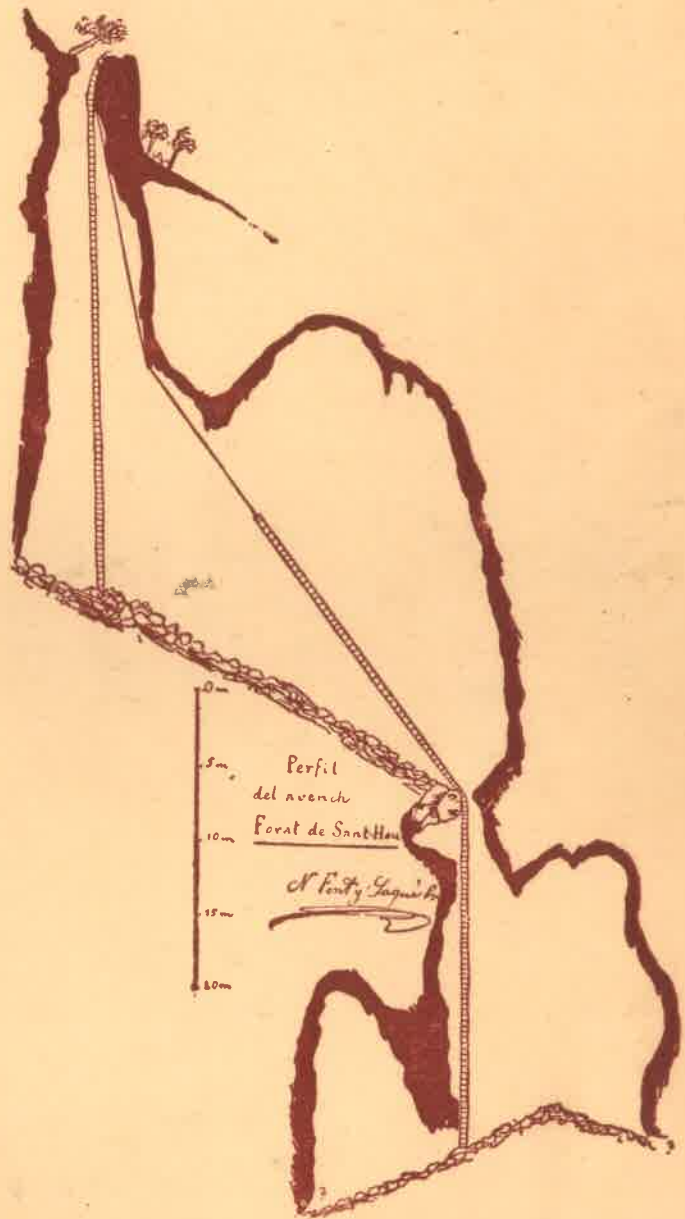

ESPELEÒLEG

BUTLLETÍ D'INFORMACIÓ I RELACIÓ DE L'E. R. E.

E. R. E.

DESEMBRE 1966
N.º 1

EQUIP DE RECERQUES ESPELEOLÒGQUES

del

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

ESPELEÒLEC

Butlletí d'informació i relació de l'EQUIP DE RECERQUES ESPELEOLOGIQVES
del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

Paradís, 10, pral.
BARCELONA 2

Telefons: 232 45 01
232 45 02
232 45 03

DESEMBRE 1966

ANY I

NUM. 1

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

Fundat el 1876.

EQUIP DE RECERQUES ESPELEOLOGIQVES

Fundat el 1952.

El nostre record des d'aquests fulls
a Josep Subils i Ferran Godoy. Ambdós haurien contribuït
a fer millor aquest primer número si haguessin estat
entre nosaltres.

..."Quand l'un d'entre eux manquait a bord
C'est qu'il était mort.
Oui mais jamais au grand jamais
Son trou dans l'eau ne se refermait.
Cent ans après coquin de sort
Il manquait encore."...

BRASSENS "Les copains d'abord"

I N D E X

E S P E L E O L E G N º 1 D E S E M B R E 1.966

		Pag.
EN EL LLOC DE L'EDITORIAL	O.E.B.	4
FERRAN GODOY I RAMALLAL	Oleguer	6
EN MEMORIA DE JOSEP SUBILS	Joan Senent	8
ESPELEOLOGIA CATALANA	O.E.B.	10
LE BILLET DU GSCA	O. Escolà	11
L'AVENC DE LA PEDRA DE SANT MARTI	Montserrat Ubach	13
COMUNICACIONS SUBTERRANIES	Benet Poderós i Caveró	14
COLLBATO I LES SEVES COVES	J. M ^a Sala	15
LA LLEGENDA DE L'AVENC DELS POUETONS	Vicens Cusó i Armengou	19
DESCOBRIMENT DE LA GRAN COVA	Josep Farré	20
QUESTIONS DE TERMINOLOGIA,		
BIBLIOGRAFIA		21
TIPUS D'ESPELEOLEGS		22
LA SALA SUBTERRANIA MES GRAN DE CATALUNYA	Joan-Antoni Raven-tós	23
NUEVA SIMA EN EL MACIZO DE SANT LLORENÇ DEL MUNT	Oleguer Escolà i Boada	26
CAMPAÑA ESPELEOARQUEOLOGICA A LA CERDAÑA	R. Viñas y C. Ribera	30

APAREGUT EL DIA 25 DE DESEMBRE DE 1.966.

BON NADAL I ELS NOSTRES MILLORS VOTS
ESPELEOLOGICS PER A 1.967!

EN EL LLOC DE L'EDITORIAL

Avui apareix aquesta revista, simple full ciclostilat com a senzill mitjà d'expressió de l'E.R.E.

Fa 3 anys que la volíem començar. Durant aquests 3 anys sempre havia de sortir el primer número "el més que ve", o "després de l'estiu". Com en moltes coses, no hem anat pas massa de pressa. Però esperem que tardarem una mica menys a publicar el segon número...

La finalitat de la tinta i el temps que hi esmerçarem és ben simple: no pretenem res més que escriure coses; unes d'intranscendents, d'altres, menys banals i aconseguir que el qui les llegeixi en trobi alguna que el faci pensar, almenys un moment.

Volem rendir homenatge des d'ací a les publicacions regulars catalanes (és a dir, publicades a Catalunya) que ens han precedit.

La primera publicació de tipus revista publicada per un grup espeleològic a Catalunya creiem que va ésser la "Memoria Espeleològica 1961" del Grup d'Espeleologia i Escalada de Badalona. A aquesta va seguir la "Memoria Espeleològica 1962", sempre en castellà, i en 1963 n'apareix ja una altra, a ciclostil i del mateix format que l'anterior, que és a la vegada el primer número de la revista "Cavernas", de la qual han aparegut fins ara 5 números.

Aquestes memòries van coincidir amb la realització, cada any, d'una expedició al Pirineu Central. Amb elles el GEB recull també l'honor d'ésser el primer grup català organitzador de veritables expedicions pesades al Pirineu.

Tampoc no podem iniciar la nostra publicació sense remarcar la revista Karst (o "Geo y Bio Karst") dirigida per Oscar Andrés i editada per J. Mª Armengou.

Però aquesta publicació és ben diferent de les citades. És un mitjà d'expressió en el qual hi té cabuda la part "humana" de l'Espeleologia (simbolitzant amb aquest terme la part no "esportiva" ni "científica").

Té una finalitat: reflexionar de manera ben general sobre l'Espeleologia.

També té altres finalitats secundàries, com són la comunicació entre tots els espeleòlegs catalans que l'acceptin, o la crítica oberta, a tothom, de fets i qüestions referents a l'Espeleologia.

I no volem pas dir amb tot això que rebutgem la part científica i esportiva o que restringim la seva entrada en aquest butlletí. Abans al contrari. Tampoc no creiem que se'ns pugui acusar de no interessar-nos per l'Espeleologia científica ni tampoc per l'esportiva, sobretot comparant-nos amb la vella i una mica trista espeleologia actual catalana -però sobrada de possibilitats i vitalitat potencial- que cada dia es fa més urgent de renovar de cap a peus, de fer explotar i posar-la dins del cercle de l'espeleologia europea i mundial.

Pensem, finalment, una sola cosa; que ens volem ocupar de l'Espeleologia, en majúscula, a través d'un dels prismes que ens semblen més essencials; l'home, que és qui l'ha creat, la practica i qui en dirigeix l'evolució.

Ens interessem, per tant, per un ésser curiós, no normal ni corrent, "quasi místic i quasi líric" que té per a nosaltres un lloc ben definit en el món: l'ESPELEOLOG.

O.E.B.

FERRAN GODOY I RAMALLAL

Des de 1960 era un dels nostres. Ell i nosaltres havíem anat creant el que al nostre entendre podia esser l'E.R.E. Continuant la tasca de l'antic E.R.E., - procuràvem, any per any, millorar-la, renovar-la, superant constantment la nostra acció.

Havíem fet junts el nostre primer "pas públic": l'expedició a la "Torca del Carlista".

Quan el vàrem conèixer ja sortia amb la seva promesa. Després es va casar. Si bé el nou estat representava en alguns aspectes una petita limitació de llibertat per a la seva activitat espeleològica, això no es va fer notar massa: de solter ja va efectuar la gran majoria de les sortides amb la seva promesa. I el viatge de nuvis el va dedicar a l'Espeleologia: Cullalvera, Pozalagua (de la qual - havia quedat entusiasmat en l'expedició a la Torca), i altres coves del Nord.

Va participar, junt amb la seva dona, en la I^a Expedició a L'Alt aragó.

El nostre nucli espeleològic va anar evolucionant, i les línies de treball requerien una especialització dels membres. Això es va anar fent inconscientment i En Ferran havia agafat com a feina principal la topografia, en la que era indiscutiblement el millor de nosaltres. Només cal recordar, per això, les topografies de l'Avenc Montserrat Ubach, Ibón de la Reclusa, Avenc E.R.E.

A l'Avenc E.R.E., vàrem quedar-nos tres com a equip de topografia, que actuàvem ensems com a equip de cua. Portàvem prop de 12 hores d'activa exploració quan vàrem començar a topografiar, i el cansament i el fred començaven a fer-se notar. Recordo molt bé el que ens costava als altres dos estirar a En Godoy perquè no fes la topografia tant precisa però arribéssim abans a fora. No el podíem fer sortir de cada planta fins que havia acabat l'últim detall. Només podrà comprendre el sentit d'això el que conegui l'esforç que representa a sota terra, en el curs d'una llarga exploració, treure la cinta mètrica de la bossa de costat, en acabar de pujar un pou, o bé simplement obrir la cremallera de la butxaca per posar i treure el llapis..... Però el dia que va arribar a L'E.R.E. amb el conjunt de la topografia passada en net, va ésser solemne. Era el "nostre" avenc, el millor de tots.

Aquest era un dels seus molts detalls.

Delineant de professió, havia realitzat els vegetals de la majoria de les topografies existents a l'E.R.E..... i les còpies per a l'arxiu i per cada u de nosaltres.

Ens havíem acostumat al "Dibuixat: - F. Godoy", que ja no podrà figurar en cap més topografia, especialment en la de l'Avenc E.R.E., en el tros d'aquest any.

L'any passat va viure, igual que tots nosaltres, un dels moments més assenyalats de la nostra vida

espeleològica: la I^a Expedició Espeleològica a l'Alt Aragó.

Com no hem de recordar l'èpica exploració de l'Ibón i el "semidramàtic descens de l'equip topogràfic?", el foc de campament de l'últim dia, les seves "inverossímils" facultats per la canço, a les que tots ens acostàvem però que ningú igualava... I sobretot la descoberta i exploració fins a -60m de l'Avenc E.R.E., durant la qual vàrem viure sense tocar de peus a terra... Les excursions de prospecció per la irreal Gran Depressió, l'Avenc del "Buitre", i fins l'entusiasme que s'apoderava de tots davant de les coses més insignificants, per exemple, el famós rascler sobre el - "flysh"!

Aquestany no havia pogut participar en la II^a Expedició als Alanos: feia tres mesos que tenia un nen, i tan petit, era difícil de portar en un campament espeleològic... Esperava que creixés una mica per tornar a sortir de tant en tant amb la senyora.

Durant els quinze dies de l'"Operació Alt Aragó 1965", quan alguna vegada una depressió general es va apoderar dels pocs membres que quedaven per a la nostra gran expedició 1965, vàrem pensar en ell, en el seu entusiasme per la regió màgica dels Alanos i La Forca, i com a "participant espiritual" -tal com s'havia inscrit en la fulla per a la II^a Expedició"- ens donava forces per a guanyar nova empena.

El dia 8 d'agost, mentre ell moria a la Fou de Bor, nosaltres respiràvem a ple pulmó l'aire pur dels 2000, durant el dia de descans que va precedir l'exploració total de l'Avenc E.R.E.

El dia 9, arribàvem al fons i batejàvem l'enorme sala final com a "Sala Godoy", amb la intenció que algun dia, encara que fos quan ell ja comencés a "criar panxa" el baixàriem allí perquè topografiés la "seva Sala".

El dia 10, després de 18 hores d'exploració, dormíem a les 6 de la tarda, quan la veu d'un bon amic de Siresa ens va sorprendre: "Les traigo malas noticias: dos de sus compañeros han muerto". Vàrem sortir de les tendes i vàrem llegir el brutal telegrama.

Hem perdut un dels nostres, un dels millors. Les Juntes de l'E.R.E. quedaran una mica buides i les reunions dels dimarts i divendres seran una mica diferents. Al local de l'E.R.E. piles de coses ens evocaran moments bons i dolents: l'escut de l'E.R.E., cada una de les topografies, el cartell de l'entrada. I el tauler d'anuncis, les còpies de les topografies, les carpetes i els epígrafs de les carpetes ens faran somriure com a còmplices...

El record del seu humor, la seva sensibilitat i noblesa, la passió pel Món de Sota Terra, han de donar-nos l'empenta vital per a trobar la força que ell i nosaltres havíem buscat en l'Espeleologia: a l'E.R.E. i als avencs i coves.

Ha treballat sempre calladament i s'ha definit per la noblesa i humilitat unides a una ferma voluntat i caràcter. No ha buscat mai donar-se a conèixer al món espeleològic, però l'Espeleologia ha omplert la seva vida i ha estat el millor amic dels quins l'hem conegut.

Oleguer, setembre 1965

EN MEMORIA D'EN JOSEP SUBILS I VALLS

Fa poc més d'un any, una breu notícia a la darrera pàgina d'un diari francès, em donava a conèixer la mort, al sífo de la Fou de Bor, de Josep Subils i de Ferran Godoy.

Van passar pel meu pensament els records lligats als amics desapareguts; durant uns dies vaig reviuire a la meua imaginació totes les jornades que havíem pasat junts, les nostres converses sobre problemes de l'espeleologia catalana. Llavors, vaig pensar en aquells que són dignes de record i d'estimació viuen encara després del traspàs dons sense donar-te'n compte, els rememores i en parles als esperits d'aquells que són presents.

Voldria evocar ací la figura de Josep Subils no amb la fredor de la biografia o amb la demagogia de l'elegia, sinó amb el record llunyà però present del company, de l'amic, de l'Espeleòleg. Aquest darrer mot voldria subrayarlo. A en Subils coincidien totes les qualitats humanes inherents a l'espeleòleg: La curiositat, Aquest afany que es el motor de l'avanç humà, l'esperit de sacrifici que es despren de l'esperit d'equip i de col.laboració, la generositat. Tots recordem els seus esforços per a la unitat del moviment espeleològic a Catalunya, quan després de 10 hores de treball, anava als grups per demanar-los el parer sobre un problema. Ací voldria fer un parèntesi:

L'espeleologia de la segona meitat del segle XX s'ha vist afectada per aquesta socialització tant positiva que el món viu i que no és altra cosa que el procés natural de la democratització de la societat. A la "figura" espeleològica de principis de segle ha succeït l'Equip; ara bé, en tot ésser progressiu ha d'haver-hi persones, que per llurs qualitats, estiguin cridades a ser els capdavaners de l'avançament. En Subils representava molt bé aquest esperit i en constituïa un exemple.

Les seves contribucions a l'espeleologia ibèrica són de tots conegudes i no es tracta ací de fer-ne un catàleg, sinó remarcar el fet. Tècnica, ciència, didàctica, peces del mateix motor: la vocació i l'afició desinteressada.

Animador de cursets, sense oblidar les seves aportacions a la Ciència: descobriment de noves espècies que avui porten el seu nom i d'altres que se li han dedicat. Recentment, en la campanya de l'I.C.E. al Gran Atlas marroquí, un avenc fou batejat amb el nom de "Iri Subils Godoy", l'atzar volgué que hi trobéssim un coleòpter troglòbi nou per la ciència. La SUBILSIA resta avui com un nou gènere del gran món dels Trequids.

Però no es el meu desitg detallar tant sols m'he permes aquest incís per senyalar aquest fet recent.

Sempre amb aquest esperit inquiet va trobar un dia la continuació d'una galeria tancada per l'aigua i no va regatejar esforços fins a tenir els mitjans d'obrir aquesta porta que se li tancava en l'exploració del món subterrani. Tots coneixem les seves activitats d'espeleologia subaquàtica; la seva desaparició, en aquest com en altres aspectes, ens ha deixat un gran buit difícil d'omplir. La millor forma de

contribuir al seu record és dedicar tots els nostres esforços a l'avançament de l'espeleologia, amb un esperit obert de col.laboració, d'inquietud científica i de voluntat de fer a Casa Nostra una espeleologia de vanguardia en el moviment espeleològic mundial; aquest afany pot ser la nostra millor contribució a la seva memòria.

JOAN SENENT

París, octubre 1.966.

ESPELEOLOGIA CATALANA.

S'ha iniciat un fet clar en el procés històric de l'Espeleologia a Catalunya: un renaixement profund que una vegada encarrillat ha de portar vers el nivell de l'actual espeleologia europea.

Han sorgit en alguns punts de Catalunya, i especialment a Barcelona, nuclis espeleològics creats de nou en el si dels nostres grups excursionistes, o bé incuats dintre de seccions espeleològiques ja formades, per a les que han representat una necessària i vital renovació per fixar un punt d'origen d'aquest renaixement potser podríem situar-lo vers 1962-63.

Una característica constant marca aquests grups nou-formats: la joventut dels seus elements. I precisament aquesta circumstància és la que fa pensar en la potència i extensió de l'activitat que desenrotllaran, que ha de fer possible la dura escalada, pas per pas, fins a l'esperat "nivell europeu".

Aquesta empresa som nosaltres, els espeleòlegs d'acció d'avui, els qui l'hem de portar a terme. Potser sigui útil recordar que Norbert Casteret, a 70 anys és evidentment un espeleòleg d'acció.

Es evident que això no pot ésser obra d'uns quants, ni d'un club, ni d'un grup de clubs, hi hem d'ésser tots, no ens podem pas permetre el luxe de prescindir de ningú, i això només depèn de cada u de nosaltres. Si tots hi prenem part, tots ens haurem fet el nostre petit món, només podrà sentir-se'n exclòs l'indiferent, el que de bon principi se n'hagi desentès...

" " " " " " " " " " " "

Hem de meditar sobre unes idees bàsiques: si considerem l'Espeleologia com a una activitat de suficient vàlua perquè ompli bona part de la vida del veritable espeleòleg (hi ha molts tipus d'espeleòlegs veritables) o bé si tan sols és un passatemps. Després, si s'ha de tenir en compte la massa humana dedicada a l'Espeleologia o bé si s'ha de practicar en reduïts nuclis, desentenent-se de la resta.

Si som partidaris de l'espeleologia "hobby" o tan sols considerem "l'Espeleologia i Jo" (posicions per altra banda molt respectables) els problemes que es planteigen no obliguen a escriure massa. Però si no estem compromesos dins d'aquests grups i volem considerar tota l'Espeleologia, pensem en la conveniència de què la nostra assoleixi una més reconeguda categoria dins de l'àmbit internacional, en la necessitat de progressar molt en matèria d'espeleologia científica, de treballar molt en tots els aspectes, i d'intentar solucionar el problema dels 30 desordenats grups espeleològics catalans.

Olequer, 1964

"LE BILLET DU GSCA"

El GSCA ha estat sempre en molt bones relacions amb els clubs, veïns o llunyans, amb els quals ha tingut ocasió d'entrar en contacte al llarg de 14 anys. Per altra banda estem fermament decidits a que segueixi essent sempre així.

Si hem estat per desgràcia, de vegades, víctimes de la incorrecció d'alguns col·legues, de sobte bastant imbuïts d'ells mateixos per oblidar la més elementària norma de civilitat, l'amistat essent per a aquestes persones una vana paraula, ens em esforçat sempre per fer passar el nostre ideal espeleològic per sobre d'aquests atzars de les relacions entre espeleòlegs.

Per altra banda, si hem tingut sempre la sort de veure regnar la pau entre els nostres territoris de caça, desgraciadament no es pot pas dir que hagi passat el mateix en totes les nostres regions. Episòdicament en ocasió d'una primera "primera", la querella es reanima i ens afligim aleshores "de voir partir en guerre" contra la resta de la humanitat tal o tal grup conegut, els membres del qual són, a més a més excel·lents espeleòlegs, però se les ingenien aleshores per sembrar "...la révolte dans les coeurs et le trouble dans les esprits..." (cançó popular francesa).

En una època en què el Mercat Comú de l'espeleologia sembla haver àmpliament avançat a "l'altre" en el que els francesos "écument la Sardaigne et les belges l'Ardeche", aquestes petites baralles de "capelletes" semblen ben infantils.

Ocupem-nos, doncs, d'espeleologia, de veritable espeleologia, i seguim amb un esperit tal que més tard, quan haurà vingut el temps de fer valer els nostres drets en la retreta (Hem procurat fer una traducció literal en allò possible. "Retraite" està utilitzat en el sentit de retreta física i "espiritual" de l'espeleòleg vell, el gran "randoneur" que ha recorregut incansablement el món subterrani.) dels grans "randonneurs" subterranis, en podem estar orgullosos.

GSCA.

Publicat com a editorial en el núm.14 (1965) de "Sous Terre", butlletí ciclostilat del "Groupe Spéléologique des Campeurs d'Alsace", de Mulhouse (Alsàcia). Traduït del francès.

Potser seria millor no afegir-hi cap comentari.

Potser algú s'ho agafi com a consol el que a França "també" passi tot això tan primitiu de les primeres.

A nosaltres el que ens serveix de consol és la reacció noble i humana d'aquest magnífic grup que és el GSCA. i que hem tingut ocasió de conèixer en el curs de la nostra 1ª Expedició a l'Alt Aragó.

Vàrem trobar un grup amb el qual coincidíem en això de considerar que els espeleòlegs són (o haurien d'ésser) persones en tots els aspectes, i els grups "grans persones".

A nosaltres aquestes baralles ens semblen també ben infantils. Però, desgraciadament hi ha ocasions en les quals l'aplicació d'aquest qualificatiu resultaria ofensiu per als nens.

Es trist en aquests casos que "espeleòlegs, per altra banda excel.lents", cometin per sistema diverses malifetes (ells en diuen un altre nom més expressiu) amb una envejable tranquil·litat (i àdhuc innocència) armant-se de teories de la millor època de la "prehistòria ètica.

I ja hi hem hagut d'afegir quelcom.

O.E.B.

L'AVENC DE LA PEDRA DE SANT MARTÍ

Que serveixin aquestes línies per a expressar tota la nostra admiració, respecte i agraïment als espeleòlegs navarresos de la "Institució Príncep de Viana" - que, juntament amb un grup de francesos i belgues, han portat a terme durant aquest estiu i com en anys anteriors l'exploració d'aquest fenomen subterrani.

Actualment ja no és necessari el descens per l'impressionant pou de 333 metres, que l'any 1952 va costar la vida a Marcel Loubens, jove espeleòleg francès del qual no es va poder extreure el cos del fons de l'avenç fins dos anys després i encara al preu de serioses dificultats i perills per als companys que es varen proposar aquesta missió.

Avui s'entra pel túnel que la companyia "Electricité de France" ha obert 660 metres més avall - que la primitiva boca, en el terme de Ste. Engrace, per tal d'extreure part de l'aigua del riu de Sant Martí, que corre per l'interior de la cavitat.

Arribarem al campament hispano-francès situat a pocs metres de l'entrada de la caverna, acompanyats per un grup d'espeleòlegs de la "Institució Príncep de Viana", amb els que penetrarem a l'interior de "La Pedra".

Des de l'exterior, l'impressionant - soroll del vent que topa violentament amb la porta del túnel, es deixa sentir amb estrèpit. Una vegada a dins i tancada aquesta, l'aire sembla perdre força, i avançant 800 metres per la regular i monòtona galeria artificial, s'arriba per fi a la colosal Sala de la Verna.

En el moment d'abandonar el túnel - l'impressió és molt diferent de la de trobar-se en una cavitat subterrània. Sembla que, sortint a la superfície, et trobis en mitg d'una nit tancada i sense estels, davant d'un terreny abrupte i salvatge, amb un riu impetuós que es perd amb la seva sonora cascada entre els blocs de l'imposant caos.

La Verna és així. Imposible de veure la volta amb la llum de les llanternes elèctriques. Imposible també de distingir les seves dimensions. Allí tot es majestuós.

I una vegada més, l'escandalós bram d'aquest riu subterrani va tapar les exclamacions de sorpresa i emoció d'altres espeleòlegs que van tindre la sort de poder penetrar en l'avenc de la Pedra de Sant Martí.

MONTSERRAT UBACH

Del diari "MANRESA" nº 68 , aparegut formant part d'una llarga sèrie d'articles de divulgació espeleològica .

COMUNICACIONS SUBTERRANIES

Des que es practica l'espeleologia ha estat un problema constant el de les comunicacions. Sobre tot quan es tracta de pous de gran caiguda vertical o de configuració complicada.

Primerament, quan la veu dels espeleòlegs no era suficient per a establir comunicació entre els diversos equips que exploraven una cavitat es va utilitzar un simple xiulet d'acord amb unes contrasenyes fixades anteriorment. En determinats casos això donava resultats bastant acceptables, però quan es tractava de cavitats de mitjana envergadura o de pous de més de 100m (en casos especials a partir de xifres molt inferiors) aquest sistema es revelava ineficaç.

Per aquest motiu es van portar a terme relativament depressa diverses proves i experiments.

Només parlarem ací d'algunes proves que sobre aquest problema ha realitzat l'E.R.E.

Estaven plantejades les següents solucions amb llurs avantatges i inconvenients:

- 1) Telèfon amb fil.
- 2) Ràdio-telèfon.

D'aquests dos sistemes, el primer és el que ha donat els millors resultats, tant per la claredat de so com per la pràctica de la seva utilització. Però té evidentment la desventatge de les bobines de fil elèctric que s'han de transportar i després instal·lar a l'avenc. Això últim ocasiona moltes vegades complicacions amb les escales i corda d'assegurança.

La causa de què el segon sistema es consideri poc factible és la de l'absorció que ofereixen les roques a les ones i el poc radi d'acció que tenen, ja que l'aparell ha de funcionar amb transistors (si fos de vàlvules seria desaconsellable degut al seu volum i pes i per altra banda el primer dels defectes citats es produiria igualment).

El lector pot pensar que això ja fa temps que se sap, però el motiu d'aquest escrit no és altre que el de donar a conèixer la conclusió de l'experiment portat a terme per l'E.R.E. en la temporada 1962-63.

Durant aquest període es va donar la següent solució: utilitzar ràdio-telèfon en els pous i connectar les antenes d'aquests a les escales electrò, solucionant d'aquesta manera el problema de l'absorció i de la defectuosa propagació de les ones. Aquest sistema va donar resultats molt satisfactoris. A les galeries no hi ha altre remei que resignar-nos a utilitzar el típic telèfon de fils o instal·lar un sol cable i recórrer al sistema anterior, amb ràdio-telèfon.

De totes maneres es d'esperar que s'arribi a aconseguir un sistema més satisfactori gràcies a l'aportació d'idees d'espeleòlegs que es vulguin dedicar a la no sempre fàcil tasca que requereixen aquests delicats però interessants experiments. I és que l'Espeleologia és sempre rica en emocions i satisfaccions encara que això requereixi un petit o gros sacrifici, que per altra banda tots estem disposats a oferir.

COLLBATÓ I LES SEVES COVES

Collbató és una petita vila resguardada per la muntanya de Montserrat, al terme de la qual, es troben una sèrie de cavitats (Coves del Salitre, Cova Fredda, Cova Gran i Les Mentiroses) que donen un caràcter espeleològic a la zona meridional de Montserrat. La més importat de les anomenades és la Cova del Salitre, tan se val, per se la de més importància topogràfica, com la de més importància històrica, ja que és en aquesta cavitat on es van trobar unes inscripcions que daten de l'any 1511, i que la colloquen com la primera cavitat explorada en tota la Península Ibèrica i de la qual es tenen notícies. També dins de la seva importància històrica podem esmentar, que va servir de refugi al poble de Collbató i al seu guerriller Mansuet, aleshores de la invasió dels francesos.

Per arribar a les coves se segueix la carretera de Collbató a Monistrol, i entre els kms 1 i 2 (anant cap a Monistrol, a mà esquerra) es troba la pista forestal; aquesta pista ens mena an una petita placeta, on es pot deixar el cotxe; des d'ací es pugenunes escales de pedra, que van a la boca de la cova. Aquesta és de mitjanes dimensions i està feta d'obra, amb direcció al S.

Està situada, l'actual i avui la única boca de la cova, a la vessant meridional de la Serra de les Garrigoses, aproximadament a les coordenades:

X= 5° 31' 24"

Y= 41° 35' 25"

i a 535 metres d'altitud.

Abans de passar a descriure l'interior de la cova, estudiarem la història de com i per qui fou descoberta.

DESCOBRIMENT

Troband-se a Anglaterra el Dr. - Joaquim Font i Farrés, veí de Barcelona, en despedir-se dels seus amics de Londres, un d'ells li digué:

-Gustosament l'acompanyaria a Espanya per visitar les coves de Montserrat.

Pensant el Dr. Font que es referia a la cova on es va trobar la Stma. Verge, li contestà:

-Doncs, molt poca cosa hi veuria.

Digué l'amic:

-Com pot ser això?

-Per la senzilla raó - li respongué el Dr. Font - que s'ha enfonsat molt, durant les últimes guerres.

-Així,- replicà l'anglès - es necessari, que s'hagi enfonsat tota la muntanya.

Llavors, aquest, ensenyà al Dr. Font, un gravat d'una de les coves, la existència de la qual ignorava.

Tornat a Barcelona amb el gravat, el Dr. Font es proposà saber on estaven situades aquestes coves, i aprofitant un viatge a Collbató, indagà entre els més vells

del poble i també entre els monjos de Montserrat, amb l'Abat President el Pare Ramir Torrens, i després de les esmentades entrevistes arribà a la conclusió que, efectivament, existia la cova, llavors anomenada el Forat de la sal Nitra. Animat el Dr. Font, tornà a Collbató i acompanyat del mossèn de la vila, Josep Traval, de'n Pere Vacarisas i la seva senyora, a més de gent del poble, emprengueren la marxa a les coves, a les quals arribaren després de no pocs obstacles. Però per no portar més llum que algunes espelmes, no s'hi pogueren internar.

Una vegada a Barcelona, informà als seus amics del descobriment, entre els quals es trobava el Dr. Arnús, metge del Balneari de la Puda. També en aquells dies, l'escriptor D. Víctor Balaguer, entusiasta de la muntanya de Montserrat i que escrivia al Diari de Barcelona, articles sobre aquella muntanya en assabentar-se de l'existència de les coves, tingué el propòsit de visitar-les, junt amb el Dr. Arnús; en proposar el Dr. Font la seva idea, el Dr. Arnús informà a Víctor Balaguer, el qual ple d'entusiasme preparà l'esmentada expedició, aportant tots els elements amb què comptava llavors la ciència. S'ajuntaren també a la expedició els artistes Lorenzade i Inglada.

Formaven l'expedició 46 persones, entre elles: Víctor Balaguer, que portava el control, el ja esmentat mossèn de Collbató, els quatre monjos de Montserrat: Pares Blanch, Cervelló, Muntades i Torrens, i els Drs. Font i Arnús.

DESCRIPCIO DE LA COVA

La descripció topogràfica d'aquesta cova és molt complexa, i per un estudi detallat cal considerar tres regions:

-Cavitats superiors: aproximadament al nivell de la boca.

-Pou del Diable: de 16 mts. de profunditat.

-Cavitats inferior: entre 18 i 25 mts. per sota el nivell de la boca.

-a) Cavitats superiors formades per les grutes següents: Vestíbul, Gruta de l'Esperança i Gruta de les Papellones.

1ª Vestíbul: de planta triangular; al costat E. es troba una diaclasa N.20 E. on s'ha obert una caverna que actualment serveix de bar; des d'allí es baixa a la:

2ª Gruta de l'esperança o de la Catedral: la més gran de tota la cova, ja que té 110 mts. de llargada i 15 ó 20 mts. d'alçada. En aquesta sala s'observa una gran confusió de blocs i forts senyals d'erosió, al centre de la sala es veu un talweg, avui dia sec, que pel sentit de l'erosió es creu que va circular en sentit SW. a NE. Al costat SW. es troba la cova d'en Mansuet, a uns 7-8 mts. per sobre del talweg. Cal dir també que entre la massa de blocs del terra, s'aprecien trossos d'estalagmites, la qual cosa ens diu que després de la fase d'estalagmitazació es va produir una fase d'enfonsament. Passant per sobre del Pou del Diable, es troba la:

3ª Cova de les Papellones: és una

llarga i estreta diaclasa de 160 mts. de llargada, molt erosionada, la qual acaba en una zona plena d'estalacmites, que ja fou batejada amb el nom de Temple Gòtic. Durant el recorregut d'aquesta galeria es troben, al W. dues sales que porten els noms de Catedral Petita i Tocador de Sílides, i al NE. la zona anomenada La Cuina.

-b) Pou del Diable: dona entrada a les cavitats inferiors; té una profunditat de 16 mts., salvats per una escala de fusta, la qual permet baixar amb relativa facilitat. A les parets s'observen forts senyals d'erosió, i al fons un caos de blocs despresos del sostre. Es en aquest pou on es veuen uns sediments de sal Nitra, que són els que possiblement han donat nom a la cova.

-c) Cavitats inferiors formades per: Passadis, Claustre dels Monjos, Camaril, Gruta de l'Elefant, - Boca de l'Infern, Les Barricades, Cova dels Rats Penats, Sala de Columnes i Cambra final.

1ª Passadís: Travessat aquest es troba el

2ª Claustre dels Monjos: D'uns 6 metres d'altitud per 3 metres d'amplada. Hi fou donat aquest nom, ja que s'hi trobaren les següents inscripcions:

Fray Francesc Roca 1511 B. de Cortada 1511

Els Monjos de Montserrat 1654 Fray Sebastia Auxa 1761

Pere Josep de San Benet 1692 (es creu que és el "Lego Cantero"). Després d'aquesta sala es passa a la

3ª Gruta de les estalactites: Ja que en veritat fa honor al seu nom; allí es veuen infinitat d'estalactites, multitud de colades i banderes i un sens fi de concreció molt variada. Des d'on es passa a la

4ª Gruta de l'Elefant: Anomenada així ja que al centre d'aquesta sala es troba una roca d'una forma semblant a un paquiderm, amb el cap baix, que sembla que aguantis dos pilars als seus lloms. Les parets, estan molt erosionades i decorades i donen l'impressió de trobar-se en un paisatge oriental. En un racó d'aquesta sala apareix el nom d'un anglès i una data: SMITH. 1870, que es creu que formava part d'un grup d'anglesos, els quals es van perdre durant dos dies a l'interior de les grutes, i autors probablement del gravat que veié el Dr. Font. Des d'aquí es passa a la

5ª Boca de l'Infern: Té uns cinc metres de profunditat; en passar-hi sembla que una gran roca, que hi ha sobre de la boca, s'hagi de desplomar sobre de nosaltres. De aquí es va a

6ª Les Barricades: Zona sense cap importància.

Després de una sèrie de galeries, es troba la:

7ª Cova dels Rat-Penats: Així anomenada per la gran quantitat de rat-penats que hi ha. Això ens demostra que ha d'existir una altra sortida a l'exterior, ja que es quasi impossible que hagin vingut per tota la sèrie de pous, grutes i galeries, que separen la boca d'aquesta sala. A continuació es passa al:

8ª Saló de les Columnes: Digne rival de la Sala de les Estalactites. Té uns sis metres de diàme-

tre, és una sala quasi circular i de sostre molt alt. Es diu que estan les columnes tan unides que no deixen passar ni la claror dels llums. Per un estret passadís es passa a la:

9ª Sala final o Saló de l'Absis
Gòtic: També de forma circular i bòveda molt alta, les parets estan profusament decorades amb molta concreció, d'un matís - blanc i vermell. La cosa més característica és la capa d'arena, que cobreix les parets i el sostre, que a la claretat de les nostres llums, dóna un color dorat. En aquesta sala es veu un petit forat que deu ser la continuació de la cova, més per - ésser de petites dimensions és impossible passar-hi.

Aquest és el final de les Coves del Salitre, les quals donen un recorregut total de 530 mts., ara bé, es planteja la incògnita: És aquest el veritable final? - Arriben les coves fins a sota de l'Ermita de Sta. Magdalena, com ens diu el Pare Joana?. O bé arriben segons en Mansuet, fins a dalt del Monestir?. Aquestes són coses que restaran indesxifrables, fins que es trobi un possible pas que doni continuació a la cova. Aquest pas, molt buscat per guies i científics, no s'ha pogut trobar, quedant sepultat amb ell, la solució a tots aquets interrogants.

Segons el Dr. Almera, famós geòleg, hem de creure que tot Montserrat està minat de cavernes i que vindrà un dia de visió apocalíptica, en què s'enfonsarà tota la Santa Muntanya. Però això no ens ha d'espantar, ja que cas de produir-se falten, milers i milers d'anys. Per una altra part hi ha la teoria del Pare Albareda, que ens diu que les filtracions d'aigua que produeixen alguns ensorraments, encara consoliden més, la massa de tota la muntanya.

Per a finalitzar, em plau exposar una llegenda que fa poc de temps que em fou contada: "Es diu que dintre de la muntanya de Montserrat, hi ha un gran llac subterrani, que compta amb diverses entrades, una de les quals es troba darrera del bar que abans he citat, al vestíbul. Una altra d'aquestes entrades, es troba a la Cova Freda, situada a 400 mts. a l'O. de la del Salitre.

La muntanya de Montserrat se'us - presenta com un immens temple, amb les seves torres i cúpules de l'exterior, resguardant els seus palaus subterranis.

BIBLIOGRAFIA

"Montserrat Montaña Santa" per Juan Baldomá Alós
"Speleón" Tomo 4 Universidad de Oviedo.

JOSEP Mª SALA VINOS

LA LLEGENDA DE L'AVENC DELS POUETONS

En temps passats hi havia un pastor que guardava el remat per la regió d'Agulles de Montserrat. Un dia va anar a esmorzar al costat de la boca de l'Avenc dels Pouetons i com que li havien dit que les bruixes habitaven dins d'aquest Avenc, les va desafiar i convençut que tot allò era mentida, es va posar a donar grans crits dient:

Bruixes del Pouetons,
Diablers i diablons,
si voleu esmorzar amb mi
jo vos convido.

I les bruixes se li varen apareixer i li donaren un ensurt mortal. Llavors el pastor fugí espantat de la boca de l'Avenc i anà corrent fins al Corral de Can Pascual dient sense parar: "M'ha sortit la bruixa, em moro". I, segons es conta, havia posat sobre una roca l'esmorzar, deixant-lo abandonat, quan sortí corrent i en arribar-hi els veïns del Bruc, espantats pel que els havia contat el pastor, no varen trobar ni rastre del menjar. El pastor va morir a causa d'aquell sobresal.

Vicenç Cusó i Armengou

Aquesta poesia està dedicada als qui
exploraren per primera vegada la Co-
va de les Aigües de l'Espluga del
Francolí, per Josep Farré.
(17 de gener de 1957)

DESCOBRIMENT DE LA GRAN COVA

Guaitau com l'Espluga s'agença i s'enflora
i vénen a veure-ho per tots els camins...
Que és bella l'Espluga per dins i per fora !
Que n'és de bonica per fora i per dins!

Ofrena ermitatges que exhalen fe viva
i atrauen pregaries de tot l'encontorn;
les fonts, en cadena que ens ronda festiva,
arreu musiquen fent grat el sojorn.

Altives muntanyes, idíl·lics paratges
amb tota la gamma de bosc i conreu
i l'art i la historia en feliç maridatge
sadollen les gràcies d'aquest be de Déu.

Però la corona no estava pas llesta,
encara hi mancava un fantàstic floró,
missatge tel·lúric que repica a festa
pels sevis que furguen refent l'antigor.

Que ens du la sorpresa d'un conte de fades,
encís de princeses, castells encantats
nimbats de misteris i closes entrades
i herois que els fendien entre èpics combats.

L'antiga Spelunca tot això es retroba
en ser descoberta per art de saurí
aquesta oportuna grandiosa cova
que al fons vivifica el no nat Francolí.

I a part que l'Espluga nou símbol que entranya
la mare abnegada d'arranc ancestral
es don generosa i s'esberla l'entranya
perquè els fills s'acullin al si maternal.

Secret que tants segles has guardat gelosa...
Buirac de mil·lenis... Present de l'enllà...
Lleus vaguetats d'una tradició difosa...
S'ha fet el miracle! Tothom pot entrar!

S'escampa la nova. Bull la fantasia.
Sorprèn la tenebra espectral processó
del poble i de fora, de nit i de dia
com si entrar a la Cova fos Festa Major!

Del que hi podem veure cap cosa hi ha certa
i ja s'hi desboca la imaginació.
La magna certesa és que està descoberta
i entre somni i somni cantem la canço:

Cantem a l'Espluga, cantem-la en bona hora
i volin els càntics per tots els confins...
Que és bella l'Espluga per dins i per fora!
Que n'és de bonoca per fora i per dins!

=====

QUESTIONS DE TERMINOLOGIA

POTHOLE: terme àmpliament aplicat a Anglaterra per designar un conducte d'aigua en una cavitat subterrània, sense tenir en compte el seu origen, o inclús la totalitat d'una cavitat, quan el seu desenvolupament és predominantment vertical.

El mateix esport espeleològic pot ésser denominat "potholing". Els que practiquen el "potholing" exclusivament podrien ésser equiparats als "spéléistes" francesos, els quals practiquen l'espeleologia només com un esport.

Pot: marmita, olla.

Hole: forat, orifici, cova.

COMENTARIS BIBLIOGRÀFICS.

L'Appel des Profondeurs.

Autor: Jacques Jolfre.

Prefaci de Norbert Casteret.

Marabout-Junior (Gérard & Co. Verviers, Belgique 1965.

149 pags., 16 fotografies, 5 grafies.

Relació d'exploracions als Pirineus francesos.

I.- Nouvel assaut au gouffre de la "Pierre Saint Martin". Molt breu resum de les primeres exploracions. Recuperaió del cos d'en Loubens. Exploracions en profunditat a partir de la Sala de la Verna: primera exploració fins a -845m (Jolfre, Raymonde Casteret, Maxime Félix).

Sala Verna: -737m. Topografia esquemàtica: 1950-1960
-845m: 10-VI-62

II.- Deux cents heures sous les cascades du Réseau Norbert Casteret (Trou du Vent, Coume Ouarnède). Descobriment i exploració en 14 sessions amb 2 ó 3 participants. Algunes expedicions invernals extenuants: marxes d'aproximació amb 1,5m de neu. Normalment dissabte i diumenge o dos dies (màxim 36 hores).

Trou du Vent: pous mitjans, diaclassa estreta llarga i gran sala final.

Réseau Norbert Casteret: Chatière Clos, Cascade Laf-franque 12m, galeries ascendants: 240m. Extrem superior a -20m respecte a la boca del Raymonde.

Gouffre Pierre-Trou du Vent: -647m

Norbert Casteret: -713m

III.- A -410m dans les cascades glaciales du Gouffre du Bassia.

Massif du Bassia (1900m) Poble de Rebouc.

Descobert 11-VIII-60

Fons (Salle de Pâques) 5-V-62.

9 Exploracions. Exploració final únicament dos membres: Jolfre i M. Félix, essent la primera vegada que un equip de 2 efectua totalment una exploració d'aquest tipus.

TIPUS D'ESPELEÒLEGS:

--L'espeleòleg-escalador-esquiador i home de platja, que durant un temps farà avenços, després "els engegarà a" se'n f.... dels "cloaqueros", es dedicarà un temps a penjar-se a les parets, dir "macho", "sacar" i proferir "tacos" amb els quals es noti que és escalador - (amb perdó dels escaladors). Després no es dedicarà a res.

Per a ell els rampells passats hauran estat com si s'hagués fet una temporada del "Club Patín". Després no hi pensarà més.

--L'espeleòleg que es casa o "assenta el cap" i no es preocupa més de l'Espeleologia (i es queda tant satisfet).

--L' espeleòleg President, Membre de Junta, Consell, Comissió, "Jefe", Vocal, Assessor, etc. al qual no l'interessa gens l'Espeleologia o ho dissimula molt bé.

--El qui és "un Casteret en petit" (quan se'l sent parlar, naturalment).

--El "pirata espeleològic".

L'ètica i la moral espeleològiques són l'opí del poble. El poble, la massa, són els que fan avenços, les víctimes propiciatòries del pirata i el seu reduït clan. Els altres són curts; van amb bona fe, i això demostra que no donen per a més.

Fer prospecció és perdre el temps: ja la fan els demes . Tot és qüestió d'esperar el moment, i quan el moment arriba (o sigui quan la víctima es descuida arrossegada pel vici de la bona fe) se li xafa la primera del tot, o un trosset, o les escorrialles: el que es pot.

Tot estriba en ésser el més llest. El comentari final del pirata és normalment: "Quina mala jugada més fina els hem fet!". I així creu haver acumulat un gra de sorra més en la seva bossa de fama de "supermanet".

-- La "rata espeleològica", subespecie del pirata, que comet les seves malifetes tot llepant-se els bigotis, i evidentment, amb cara de rata.

-- La rata espeleològica de biblioteca que cerca, cerca, cerca...

-- El "policlubista" especialista en transfusions de karst salí, karst en conglomerats, karst en calcàries, de programes de curset, i qui sap si també d'espeleopatologia i espeleotraumatologia?

-- El tipus (mil perdons per aquesta imperdonable omissió anterior) d'espeleòleg inefable, inversemblant i entusiaste seguidor de la teoria de l'absurd, que es defineix sense definir perquè és únic.
I aquest és a l'E.R.E.

LA SALA SUBTERRANIA MES GRAN DE CATALUNYA

(El Graller Gran del Corralot. -Montsec-)

Les campanyes espeleològiques que l'E.R.E. ha dut a terme al massís del Montsec es remunten a l'any 1961, durant el qual diversos membres del nostre equip, fent com a punt base el poble d'Ager, van realitzar exploracions i descobertes principalment a la zona d'Alcamora.

Posteriorment hem ampliat a la totalitat del massís el nostre radi d'acció, amb campanyes al Montsec de Rubies, Vilanova de Meià i Comiols.

En el mes de gener de 1965, el company Oleguer Escolà i el que signa, tornàrem al Montsec d'Ares, i des del poble de Moror assolírem els cims de dita part del massís situats a orient de Santa Lis. Les circumstàncies climatològiques van resultar-nos relativament adverses, doncs ens veíem obligats a improvisar un bivac a una temperatura de 16° C. sota zero. Aquests inconvenients van ésser compensats amb escreix en poder explorar per primera vegada en set anys, i segona en general, l'avenc denominat "GRALLER GRAN DEL CORRALOT".

El Graller Gran del Corralot va ésser descobert i explorat per primera vegada en l'any 1958 per col·legues del Club Gimnàstic Barcelonès, coincidint dita primera exploració amb l'aniversari d'aquest grup. Malgrat la importància de les cavitats llavors explorades, no se'ls va donar la difusió i el renom que es mereixien, i per això podem assegurar que quan en 1965 anàrem al Montsec, sols teníem una vaga informació, que quasi no s'assemblava a allò que en aquella ocasió redescobríem.

Aquesta cavitat està situada als plans existents a la part alta de la vessant Nord del Montsec, quasi al llindar d'allà on comença el fort pendent, i sensiblement al Sud de Moror.

Té dues boques, una amb una vertical de 94 metres, i l'altra, (la N.) es pot fet amb sols 30 metres d'electró ben aprofitats.

Ambdós pous donen directament a diversos punts de la Gran Cambra, que, un cop preses les seves mides, es pot considerar com la més gran de Catalunya.

Les mides d'aquesta cambra són: Longitud, 100m. ; Desnivell, 48 m.; Amplada mitjana, 40 m.; i Altitud màxima, 65 metres.

Davant d'aquestes característiques no dubtàrem a fer partícips als altres companys de l'E.R.E. d'això que havíem redescobert. I així hi tornàrem aquell any per Setmana Santa.

El grup ja era més nombrós. A fi de facilitar-nos les tasques a fer, exploració total de la cavitat recerca de noves vies, etc., instalàrem un campament subterrani a -98 metres, que tingué una durada de quatre dies.

Aquesta prolongada estada ens va permetre arribar al llac final situat a -165 m., descobrir la galeria E.R.E., on vam utilitzar la més depurada tècnica per a superar les diverses cascades estalactíiques que l'obstrueixen i, finalment, realitzar la topografia de gran part de la cavitat.

GRALLER GRAN DEL CORRALOT

MONTSEC D'ARES (MOROR)

TOPOGRAFIA: OLEGUER ESCOLÀ
amb la col·laboració de:
J.A. Raventós, B. Cuevas i E. Petit

DIBUIX: JOAN-ANTONI RAVENTÓS

ERE IV 1965

BOCA SUD

BOCA NORD

0 5 10 15
m.
Escala: boques i talls galeria

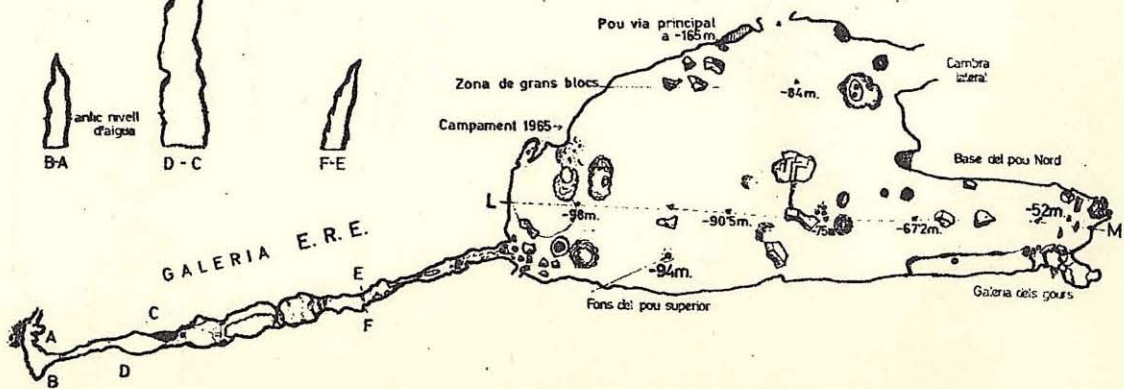
B-A

D-C

F-E

La temperatura a l'interior en aquesta època era de 1'5° C., amb una petita diferència respecte al gener, doncs llavors l'aigua dels gours estava glaçada.

La Gran Cambra és principalment d'origen clàstic, i formada per dues diaclasses generatius quasi paral·leles. En diversos punts abunden certes formes macro-litogèniques, i fins i tot es troben pisolites (perles de les coves).

Després d'aquestes campanyes, l'E.R.E. no ha abandonat la zona, ja que amb relativa freqüència s'han realitzat sortides i prospeccions per tot el Montsec i els seus voltants.

Actualment s'està preparant una altra sortida de llarga durada, en la qual s'intentarà fer un reconeixement general del massís, explorar aquelles cavitats pendents encara d'estudi, acabar el d'aquelles ja començat i, finalment, completar el catàleg de cavitats del Montsec, ja molt avançat i de propera publicació.

JOAN-ANTONI RAVENTÓS

Barcelona, Novembre 1966

Oleguer Escolà i Boada.

NUEVA SIMA EN EL MACIZO DE SANT LLORENÇ DEL MUNT:

AVENC DE LA CARBONERA.

HISTORIA.

Esta cavidad fue descubierta en el curso de los primeros meses de 1966 por el vigilante de Castellar del Vallès, que al preparar una carbonera utilizada en años anteriores, para su funcionamiento de nuevo, halló el fondo de la cubeta hundido y un pequeño agujero. Avisó del descubrimiento a D. Juan Estella, del grupo espeleológico del "Centre Excursionista de Terrassa", el cual se desplazó hasta el lugar junto con D. A. Palau y M. García, y después de agrandar la primitiva abertura descendió hasta -15,3m y comprobó la continuación de la sima, el día 10 de marzo de 1.966. El mismo día, por la noche el mismo equipo volvió a la sima provisto de más material de exploración y alcanzó el fondo de la cavidad.

Los días 16 y 17 de abril un nuevo grupo del CET (1) efectuó un descenso parcial a la sima.

Durante una conferencia dada en el C.E.T. sobre el "Avenc Montserrat Ubach", fueron invitados M. Ubach, A. Torné y O. Escolà, por J. Estella y otros miembros del grupo espeleológico, a una próxima exploración que pensaban efectuar a la sima, interesados ambos grupos (el CET y el E.R.E.) en establecer mútuas relaciones espeleológicas.

Así los días 7 y 8 de mayo de 1966 un equipo del E.R.E. formado por Montserrat Ubach, Carmen Tarrés, A. Torné, R. Sitjà y O. Escolà, se desplazó a la cavidad acompañado por cerca de 20 espeleólogos anfitriones del CET, siendo efectuada la segunda exploración total.

El grupo actuó en dos equipos que realizaron dos exploraciones de 9 y 4 horas de duración respectivamente. En el curso de esta exploración fue efectuada la topografía de la sima y se descubrió, tras un "ramonage" desde el fondo, un nuevo rincón de la sala terminal de sorprendente belleza, con un gour de unos 6m de longitud.

Queremos agradecer desde estas líneas el interés y amabilidad demostrados por nuestros colegas de Terrassa que nos han permitido vivir juntos unas excelentes horas de exploración subterránea y iniciar una amistad que deseamos sólida y fructífera en lo venidero.

SITUACION.

La boca se halla en la citada carbonera que le ha dado nombre, en la vertiente N de la Carena de l'Illa, a unos 560m de altura y a unos 60m por encima del talweg del Torrent del Sot de Matalonga. O sea hacia el extremo E del macizo de St. Llorenç del Munt (cerca del Río Ripoll) y a unos 8km de Castellar del Vallès.

GEOLOGIA.

La cavidad se halla emplazada en la parte basal del paquete de estratos de conglomerados supranumúlticos, en una zona en la que abundan en la pudinga los cantos rodados de materiales no calizos (granito, pizarras).

(1) J. Batlle, J. Prunés, E. Prat, F. Martínez, M. René y F. Lozano.

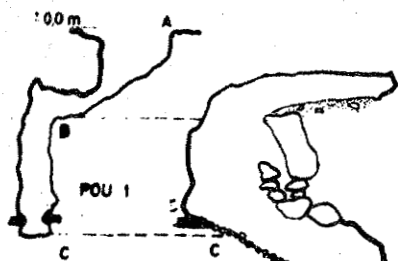
DESCRIPCION.

La boca se abre en el fondo de una depresión de unos 3m de diámetro formada por la antigua carbonera agrandada por el hundimiento de la capa de tierra del fondo (suelo y material detrítico que recubre en este punto el conglomerado). Una abertura de 2 x 1m permite el acceso a una salita ocupada por arcilla de decalcificación y tierra arrastrada a la superficie. En un extremo se abre la boca del primer pozo de 5m de profundidad, de sección alargada y estructurado sobre una diaclasa E 30° N - W 30° S, agrandado - hacia su parte S principalmente por un desarrollado proceso clástico. Hacia la base sobresale, de modo típico en el conglomerado una capa de arenisca margosa, de las paredes.

El piso forma una rampa hasta la boca del 2º pozo, de 32m de profundidad. Hacia el SE y en el extremo de una corta prolongación existen señales de un aporte hídrico temporal, con restos de carbón arrastrados de la superficie. Por el 2º pozo se descienden 13 m después de un rellano a -5m, hasta "La Capella", pequeño huso lateral tapiado por coladas y numerosas "banderas" de singular belleza. El pozo amplía notablemente su sección a partir de aquí, a la vez que constituye una porción morfológicamente distinta del primer tramo: se halla estructurado sobre una megacласa de - orientación N-S. A los 6m del fondo se alcanza un rellano que permite observar una cresta de conglomerado aislada por la - erosión, y el extremo N de la diaclasa generatriz, muy decalcificado. En el fondo del pozo, de paredes recubiertas de concreción en forma de típicas semiesferas adosadas a los nódulos (3), se alcanza la "Sala dels Cavalls". Se trata de una cavidad de notables proporciones (12 x 6 x 15m) originada en la confluencia de la base del Pozo II (diaclasa N-S) con una diaclasa E 10° N - W 10° S. En su extremo W existe una notable colada estalagmítica de concreción muy blanca. El piso, en rampa inclinada ocupada por materiales detríticos de pequeño tamaño que recubren un sustrato de grandes bloques, conduce a la boca del Pozo III, de 6m de profundidad, que puede sortearse bajando por una galería lateral de 7m de longitud.

En la base de este 3er pozo existe una salita bajo los bloques de la "Sala dels Cavalls" y un punto de aporte hídrico fosilizado por coladas a media pared. Un descenso de 2m permite el acceso a una galería de reducida - sección que conduce a través de otro salto a la boca del Pozo IV, de 9m de prof. por el que cae una pequeña cantidad de agua. Una corta rampa desemboca en la sala final de 2 x 15 x 5 x 20m, en la planta de la cual se abre la boca del Pozo V, de 5m de prof. y cuyo fondo constituye el punto más bajo del Avenc de la Carbonera, a -80m.

Esta sala se halla dividida por un gran bloque alargado en una parte inferior constituida por el citado pozo y una galería de 9m que conduce a un punto bajo colmatado por arcilla; dos metros por encima de este punto se observa un nivel transitorio de agua (señalado por partículas de carbón y residuos flotantes) que parece reciente. Una corta galería entre la pared y el bloque central permite un "ramonaje" hasta la parte superior del bloque y a la parte superior de la sala en la que existe un depósito de agua de unos 6m de longitud por 1,5m de anchura y 1,5 de profundidad. Se observa 3m más arriba otro nivel temporal de agua situado 10m por encima del fondo del 5º pozo con lo que el agua que debe acumularse para señalar este nivel es realmente una cantidad importante.

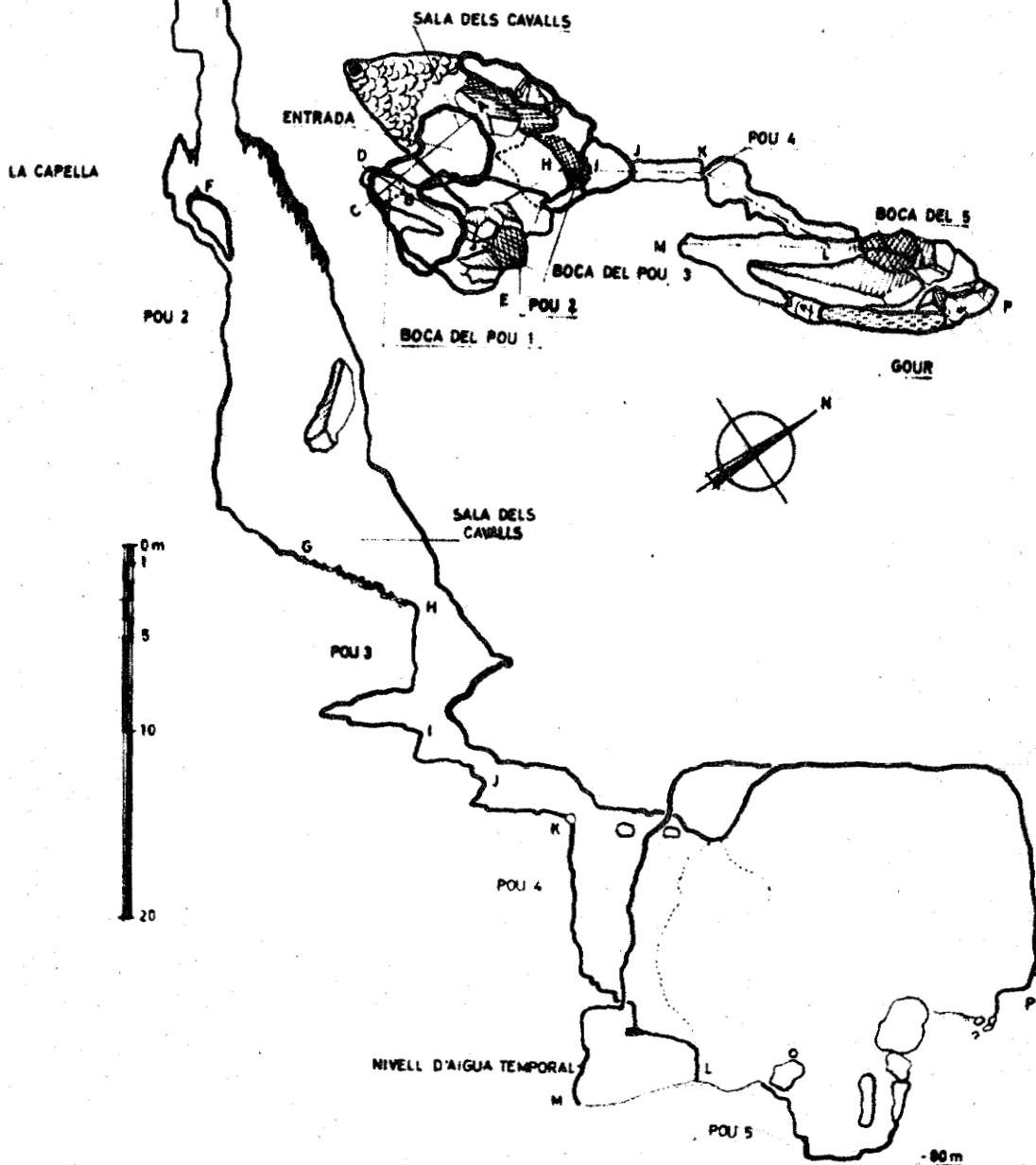

AVENC DE LA CARBONERA

CARENA DE L'ILLA
(St. Llorenç del Munt)

Topografia: O. Escolà, A. Tornè i R. Sitjà
Dibuixat: M. Gasca

PLANTA GENERAL

II EXPL. TOTAL CET-ERE

ERE 8-V-66

ESPELEOGENESIS.

Se trata de una típica cavidad inversa formada por conjugación de husos pertenecientes a un mismo sistema, estructurados sobre diaclasas que forman parte de los sistemas N-S, E-W y NE-SW.

Podemos descomponer la sima en las siguientes unidades originadas por erosión inversa:

POZO I. Morfología de erosión. Estructurado rígidamente sobre diaclasa. Complicado en su parte SW por un proceso clástico que ha originado la salita superior (y ha motivado a la larga la apertura a la superficie). Vemos pues que el proceso clástico ha desplazado ya el período erosivo, precisamente en la parte más alta de la sima (cavidad de evolución relativamente avanzada).

POZO II. Huso sobre megacclasa que ha contactado por la parte superior con la parte inferior del pozo I debido a un proceso clástico y con la Sala dels Cavalls por la parte inferior, por conjunción normal de husos.

SALA DELS CAVALLS. Cavidad modelada por un importante proceso clástico desarrollado sobre el primitivo huso.

POZO III. Originado por los bloques del proceso clástico de la Sala dels Cavalls.

GALERIA DE UNION entre los pozos III y IV. Circulación de agua y erosión directa que ha aprovechado una anterior pseudogalería originada por infiltraciones por una misma diaclasa.

POZO IV. Es el pozo en el que ha jugado mayor papel la erosión directa.

SALA FINAL. Típica cavidad inversa primeramente cerrada que se ha unido lateralmente al resto del sistema.

BIOSPELEOLOGIA.

Material recogido (8-V-66):

Tricópteros (en vías de estudio).

Coleópteros (Bathysciinae): Speophilus kiesenwetteri Dieck. nueva localidad.

Esta es la segunda cita de S. kiesenwetteri en la zona cercana al río Ripoll, ya que a pesar de ser tan abundante en todo el macizo, no fue hallado aquí hasta hace dos años en el cercano Avenc de l'Illa (Escolà, 1-XI-64). Estas son actualmente las dos localidades más orientales del género Speophilus.

ESPELEOMETRIA.

Profund.	Boca de hundimiento y galería de entrada:...	5m
	Pozo I	6m
	Rampa	4m
	Pozo II	32m
	Rampa	3m
	Pozo III	6m
	Galería	5m
	Pozo IV	9m

Rampa	4m
Pozo V	6m
PROFUNDIDAD TOTAL	80m

Recorrido: 85 m.

TECNICA DE EXPLORACION.

Material necesario:

Pozo I. 5m electkron, 10m cuerda (debe fijarse en la superficie.)

Pozo II. 30m electkron.

Pozo III. Se salva gracias a un "ramonage" lateral.

Pozo IV. 10m electkron, 10m cuerda (instalación en una estalagmita al iniciarse la galería).

Pozo V. 5m electkron.

"Ramonage" de 5m para ascender a la parte superior de la sala terminal.

El segundo pozo puede descenderse con 20 m de electkron practicando un "descuelgue" en el rellano a los 5m de su boca y superando los 8m finales en "ramonage".

BIBLIOGRAFIA

- (1) ANDRES BELLET, OSCAR. - Sobre ciertas particularidades de la carstificación en el macizo de conglomerados eocenos de Sr. Llorenç del Munt Speleon, XI, nº 1-4.
- (2) -- -- Karstificación en conglomerados. Su estudio en el macizo de St. Llorenç del Munt - Serra de l'Obac. Geo y Bio Karst, nº 2, Sept. Oct. 1964, pp. 9-16.
- (3) ESCOLA, O. - "OPERACION SOLSONES" Avance al estudio monográfico del Avenc Montserrat Ubach. Geo y Bio Karst, nº 1, Jul. Agost. 1964, pp.23-29.
- (4) E.R.E. - Centre Excursionista de Catalunya. Circular per als socis, Juny 1966, p. 106.
- (5) CET. - Centro Excursionista de Tarrasa. Circular para los socios, nº 122, Abril-Junio 1966.

CAMPAÑA ESPELEOARQUEOLOGICA A LA Cerdanya

En el Pirineo Oriental Catalán, se encuentra la conocida comarca de la Cerdanya, gran valle orientado de E. a O. y recorrido por el río Segre, rodeado de altas montañas que la cierran y que rozan los 3.000 mts. Desde cualquier punto alto que se la mira ofrece el montañoso anfiteatro que forma tres colores superpuestos. La nieve rosada de los altos picos. El verde negruzco de los abetos y pinos de la media montaña y por último el verde más claro de los prados.

Debe su origen a una depresión tectónica. En la época Terciaria durante el periodo eocénico se inició el levantamiento del Pirineo y en el oligocénico -caracterizado por la labor erosiva de las aguas al buscar nuevo nivel- ocasionaron fallas, pliegues y enormes sedimentos como los que forman hoy el llano cerdatano. En el miocénico aparece un nuevo movimiento tectónico, levantándose la sierra del Cadí y ocasionando al S. el gran pliegue diapírico del Bergadà, mientras al N. surgía el lago miocénico de la Cerdanya.

La actividad que ejerció la circulación kárstica tuvo mucha más importancia durante estos periodos que en la actualidad. Lo acredita la presencia de todo un karst abandonado constituido por una serie de interesantes fenómenos espeleológicos muchos de ellos casi desconocidos.

Durante la Semana Santa pasada fueron realizadas unas prospecciones a este gran circo de montañas, con el fin de recoger la máxima información sobre cavidades y emplazamientos, la información fue facilitada por los naturales de la comarca. Algunas de éstas, ya habían sido citadas en las exploraciones biospeleológicas de los Dres. Jeannel y Racovitza del Museo de París.

Fue presentado un detallado informe sobre las cavidades y los resultados que podía proporcionar - una campaña espeleoarqueológica a esta zona al Museo de Arqueología y Prehistoria de Barcelona. Se nos concedió una subvención de la Excelentísima Diputación Provincial de Barcelona para poder llevar a cabo esta campaña, que duró desde los días 1 al 15 de Agosto.

La zona de exploración está situada entre las sierras del Bescaran, Cadí y Can Colomer; los desplazamientos se efectuaron en Jeep y el itinerario fue: Barcelona, Olopte, Talltendre, Prullans, Martinet, Castellnou de Carcolse, Arseguet y Quer Foradat.

RELACION DE CAVIDADES

Balmas de Quer. situadas en los alrededores de Quer Foradat

Balmas de la Solana entre Beixac y Vima

Cueva de Martinet situada en el término de dicha localidad

Balmas de Prullans situadas en el Serrat del Coronels

Cova Alta situada en el Serrat de Can Bolvir Prullans

Cova de les Encantades situada al S W. de Toloriu a 200 mts de Roc de Corp.

Covas de Can Negui situadas en los alrededores de Arseguet

Tuta de Roca Sombra - Castellnou de Carcolse

La Bofia, Carbonell, y cristall en la Sierra del Cadí
Coves de Talltendre una de ellas la confunden con la Cueva de
Annes.

Cueva de Annes Prullans

Cuevas de Olopte - Olopte

Los macizos calizos paleozoicos
son especialmente devonianos

La edad de todas estas cavidades
no es la misma. Parece ser que hubo dos fases de carstifica-
ción una posterior o coetanea al nivel de base supramioceno
y por lo tanto posiblemente pliocena y la otra netamente pos-
terior a los depósitos ro. s, pues los niveles más altos es-
tán a 1200 mts y han funcionado solicitados por un nivel de
base inferior a la altura de aquellos sedimentos. Esta fase
debe ser pues forzosamente cuaternaria .

En el transcurso de la exploración
de las cuevas de Olopte aparecieron: Una nueva especie de
coleóptero " TROGLOPHIES RIBERAE ESP. " cuyo género sólo se
hallaba en la vertiente francesa de los Pirineos, pasando a
enriquecer la fauna peninsular. También se abarcó el área del
GEOTRECUS SEIJASI ESP. conocido unicamente en la cueva de la
Fou de Bor.

La misión espeleoarqueológica que
fue el motivo de esta campaña ofreció buenos resultados, la
mayor parte de las cavidades anteriormente citadas proporciona
ron material arqueológico, el cual, despues de ser preparado
y embalado fue ingresado en el Museo Arqueológico, y que ser-
virá para el estudio del habitat prehistorico de esta comarca
y ampliar la zona de los pocos yacimientos arqueologicos que
se conocían en cavidades.

Con estos nuevos datos terminó la
primera campaña espeleoarqueológica a esta comarca, que fue
realizada y preparada por A. Traver GEP. A. Miravittles GIS.
D. Perez. C. Ribera: y R. Viñas. colaboradores del Museo Ar-
queológico y del ERE.

